

Nr 263

Av herr **Magnusson** i Borås **m. fl.**, *angående åtgärder för en popularisering och ökad spridning av aktieägandet.*

För att på längre sikt öka det totala sparandet i samhället är det nödvändigt att det personliga sparandet i första hand stimuleras. Den personliga sparkvoten har nämligen under de senare åren odiskutabelt undergått en till inkomst- och konsumtionsökning allvarlig relativ försämring. Denna minskning, som är en av anledningarna till den bristande balansen i samhällsekonomin, kan icke ersättas av ett offentligt sparande. Det offentliga sparandet är nämligen icke någonting annat än ett tvångssparande skattevägen, vilket på längre sikt åstadkommer mer skada än hjälp att bringa samhällsekonomin i balans. De för samhällsekonomin ansvariga instanserna måste därför främst inventera och undersöka alla de möjligheter som kan stå outnyttjade när det gäller att stimulera och öka det personliga sparandet.

Härvid bör bl. a. övervägas om man icke i större utsträckning än för närvarande kan kanalisera det personliga sparandet till aktieköp för att bl. a. därigenom mer omedelbart föra ut kapitalet i näringslivets produktiva investeringar. Betydelsen av en sådan utveckling inses lätt om man betänker, att den tekniska utveckling, som skett under de senaste åren och som efter allt att döma kommer att ytterligare intensifieras, kommer att kräva större insatser av kapital till nyinvesteringar och utvecklingsarbete inom näringslivet än vad som varit fallet tidigare. Först om medel härtill kan anskaffas beredes det svenska produktionslivet möjlighet att hävda sig i konkurrensen med utlandet. Lyckas icke detta föreligger en akut risk för att produktionen kommer att sacka efter i förhållande till våra konkurrentländer — vilket för övrigt redan synes ha skett under föregående år — med den omedelbara effekt detta kommer att få på levnadsstandarden.

En spridning av aktieinnehaven på alltfler händer och särskilt till de stora löntagargrupperna är emellertid icke motiverad endast ur samhällsekonomiska synpunkter. Även ur rent demokratisk synpunkt talar starka skäl för en vidgad aktiespridning. Kan alltfler människor genom egna insatser få tillfälle att inköpa aktier och därigenom bli delägare i landets kapitaltillgångar ökar medborgarnas möjligheter att öva ett sunt inflytande på samhällsekonomin.

Då det nuvarande skattetrycket gör det allt svårare, för att inte säga

omöjligt, för löntagarna att avsätta någon mer väsentlig del av sin lön till sparande är det naturligt att i första hand inrikta ansträngningarna på en sänkning av den totala direkta inkomstskatten. En sådan åtgärd får anses mycket angelägen för att en ökning av sparandet skall komma till stånd. Denna allmänna skattesänkning, som ju icke enbart är motiverad av önskemålet att öka sparandet, bör dock kompletteras med särskilda skattelättnader för inkomst härrörande av bland annat aktieinnehav.

Så bör avdrag vid statsbeskattningen få göras för utdelning på aktier och andelar i ekonomiska föreningar med högst 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar. Ett yrkande av detta innehåll avslog visserligen riksdagen föregående år. Motivet härför var att en av finansministern särskilt tillkallad utredningsman vid detta tillfälle framlagt förslag om att det extra avdraget från inkomst av kapital skulle höjas till 400 kronor gemensamt för makar och 200 kronor för annan skattskyldig att tillämpas första gången vid 1958 års taxering. Syftet med vårt förslag är emellertid att göra särskilt aktiesparandet åtråvärt, och vi finner det därför angeläget att en ändring i inkomstskattelagstiftningen snarast genomföres på sätt ovan föreslagits. Yrkande härom preciserat i lagtext har intagits i en från vårt håll i annat sammanhang väckt motion nr 390.

Vid sidan av skattelättnader för aktieinkomster fordras dock att aktieköpen göres enklare och mer populära. Föreställningen om att aktieinnehav endast är förbehållna ett fåtal penninginstitut, bolag och enskilda måste brytas. Medborgarna måste få vederhäftig information om hur aktier förvärvas, vilka rättigheter innehavet av olika typer av aktier medför, vilken säkerhet och avkastning detta innehav ger etc. Men framför allt måste föreställningen om att aktier varken är oåtkomliga eller åtråvärda för den genomsnittliga inkomsttagaren förändras.

Erfarenheterna från Amerika visar klart att det finns ett latent behov hos de mindre och medelstora inkomsttagarna att placera sina sparmedel i aktier. Genom kontinuerlig information och upplysning om aktieförvärv och därmed sammanhängande frågor har aktieinnehaven där under de senaste åren kunnat spridas på allt fler händer. Det hör numera till vanligheterna att en löntagare med medelinkomster åtminstone har en del av sina sparmedel placerade i aktier. Detta har bl. a. medverkat till den stabilitet som det amerikanska näringslivet kunnat uppvisa under de senaste åren. Propagandan för aktieförvärv och för bildande av s. k. »Investment Clubs» bekostas och drives av näringslivet självt. Även företagen själva söker på olika sätt stimulera sina anställda eller andra att förvärva företagens aktier. New-York-börsen har exempelvis en särskild avdelning, som enbart ägnar sig åt att på olika sätt informera genomsnittsam Amerikanen om hur det går till att förvärva aktier och varför han bör göra det.

Även i Sverige har skilda försök gjorts för att genom information stimulera till ökat aktiesparande. Vid vissa företag har särskilda sparklubbar bil-

dats i avsikt att för medlemmarnas räkning förvärva aktier, antingen i det företag där medlemmarna är anställda eller i andra företag. Någon samlad aktion från näringslivets sida eller från fondbörsen har emellertid icke gjorts. Enligt vår mening måste det emellertid ligga i samhällets intresse att genom praktiska åtgärder söka bidra till en utveckling där fler människor får möjlighet att äga aktier.

Ett initiativ från statens sida bör lämpligen tagas för att bland de kommunal- och statsanställda sprida upplysning om vad aktieägandet innebär och hur det går till att köpa aktier. Detta kan exempelvis ske genom att informativa artiklar i frågan införes i personaltidningar och dylika organ. Slutligen kan övervägas om icke staten i egenskap av landets största aktieägare bör söka sälja och fördela sitt aktieinnehav på flera medborgare än nu. De eventuellt förekommande hinder för en popularisering av försäljning av enstaka aktier eller av aktier i smärre poster, som kan föreligga, bör undanröjas. Den nuvarande lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet tillkom redan år 1919 och torde måhända erfordra översyn i avsikt att underlätta för fondkommissionärerna att i större utsträckning än för närvarande kunna uppmuntra personer att förvärva fondpapper. Även andra åtgärder för att stimulera till ökat aktieköp kan naturligtvis övervägas.

Även om staten på olika sätt kan bidra till en utveckling av ovan skisserat slag bör det likväl i första hand vara näringslivet självt, som på längre sikt måste hålla intresset för aktiesparande vid liv. Hur detta bör ske finnes ingen anledning att närmare ange i detta sammanhang, då detta är en näringslivets och företagsamhetens egen angelägenhet.

Under återopande av vad som anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte verkställa erforderlig översyn av 1919 års lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet i syfte att möjliggöra en popularisering och ökad spridning av aktieägandet, ävensom vidtaga de åtgärder som erfordras för att bland de i samhällets tjänst anställda stimulera intresset för aktieförvärv.

Stockholm den 24 januari 1957

Tage Magnusson

Einar Setterberg

Hans Nyhage

Gösta Darlin

Carl-Eric Hedin

Bengt Bengtsson

Henrik Munktell

C. G. Regnéll
